

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Virškinimo organų ligų farmakoterapija 9 kreditai (240 val.)	Medicina (06 B) Gastroenterologija (B 550)	Medicinos	Gastroenterologijos, nefrourologijos ir chirurgijos klinika
Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius	Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius
Paskaitos	-	Seminarai	-
Konsultacijos	2 kreditai (53 val.)	Individualus darbas	7 kreditai (187 val.)

Dalyko anotacija:

Tikslas:

Įsisavinti virškinimo ligų farmakoterapijos principus. Susipažinti ir įsisavinti stemplės, skrandžio, kepenų, kasos ir žarnų ligų Lietuvoje priimtomis ir tarptautinėmis gydymo metodikomis.

Tematika:

Funkcinės stemplės ligos (Roma III klasifikacija) – supratimas apie funkcinės stemplės ligą ir jų gydymo galimybes.

Skrandžio sekrecinės funkcijos neurohumoralinė reguliacija ir farmakologinė korekcija. Gastroezofaginio reflukso ligos gydymas (GERL) gydymas rūgštingumą mažinančiais vaistais (histamino 2 antagonistai, protonų pompos inhibitoriai, kiti rūgštingumą veikiantys vaistai. GERL profilaktika. Indikacijos chirurginiam gydymui. Stemplės motorikos sutrikimų gydymas – achalazijos diagnostika ir gydymas, ezofagospazmo diagnostika ir gydymas, kitų retų stemplės ligų diagnostika ir gydymas.

Protonų pompos inhibitoriai (PPI) – klasifikacija, veikimo mechanizmas, šalutinis poveikis, ilgalaikio gydymo pasekmės, derinimas su kitais vaistais.

Citoprotektoriai (bismuto preparatai, sukralfatas) ir jų vaidmuo šiuolaikiniame su rūgštingumu susijusių ligų gydyme.

Helicobacter pylori išnaikinimas sergantiesiems gastritu ir opalige. Pirmojo ir antrojo pasirinkimo gydymo schemas. Pakopinė *Helicobacter pylori* eradikacija. Pagalbinės (resque) gydymo schemas.

Opaligės recidyvų perspėjimas. Profilaktika skiriant *Helicobacter pylori* eradikaciją. Profilaktika vartojant nesteroidinius vaistus nuo uždegimo (NVNU). Kiti opaligės profilaktikos metodai. Chirurginė opaligės profilaktika.

Neopinės dispepsijos farmakoterapija. Neopinės dispepsijos variantai (opaligė primenantis, dismotorinis, mišrus). Gydymas rūgštingumą mažinančiais vaistais – antaacidiniai vaistai, histamino receptorių antagonistai, protonų pompos inhibitoriai, citoprotektiniai vaistai (bismuto preparatai, sukralfatas). *Helicobacter pylori* eradikacijos reikšmė gydant funkcinę dispepsiją ir "vairius jos variantus.

Infekcinių hepatitų (B ir C) gydymas interferonu. Lėtinio B hepatito gydymo tikslai ir uždaviniai. Infekcinių hepatitų (B ir C) gydymas interferonu. Lėtinio B hepatito gydymas lamivudinu ir kitais priešvirusiniais vaistais. Hepatoprotektorių vaidmuo gydant lėtinį B hepatitą. Sergančiųjų lėtine kompensuota B virusine kepenų ciroze gydymas.

Virusinis delta hepatitas (D hepatitas), jo ryšys su HBV infekcija ir gydymo galimybės. Lėtinio C hepatito gydymas, Lietuvoje priimta lėtinio C hepatito gydymo metodika (paskutinė redakcija patvirtinta 2008 06 20). Lėtinio C hepatito gydymas interferonu ir ribavirinu, gydymo kontrolė, pakartotinas gydymas. Sergančiųjų lėtine kompensuota C virusine kepenų ciroze gydymas. Ateities gydymo galimybės kitais nukleotidų analogais.

Hepatoprotektoriai ir jų vaidmuo gydant lėtines kepenų ligas – silimarinas, esencialiniai fosfolipidai, antioksidantai.

Parenchiminės cholestazės gydymas medikamentais. PBC gydymas, niežulio gydymas, cholestazės sukeltų komplikacijų gydymas. Indikacijos kepenų transplantacijai. PSC gydymas – medikamentinis, invazinis, indikacijos kepenų transplantacijai. PSC ryšys su uždegiminėmis žarnų ligomis bei PSC ir cholangiokarcinomos rizika.

Ursodeoksicholinės rūgšties (UDCR) taikymas gydant kepenų ligas. UDCR skyrimo indikacijos, dozavimas, šalutinis poveikis, gydymo kursų trukmė gydant įvairias cholestazines kepenų ligas.

Ascito gydymas. Diuretikai – furozemidas ir spironolaktonas, jų derinimas bei dozavimas, gydymo rezultato vertinimas, vaistų šalutinis poveikis. Kitų diuretikų taikymas bei derinimas su spironolaktonu bei furozemifu, gydant refrakteriškas ascito formas. Paracentezės metodai, paracentezės ir diuretikų derinimas. Albuminų skyrimo indikacijos. Spontaninis bakterinis peritonitas – gydymas antibiotikais, gydymo trukmės kontrolė, spontaninio bakterinio peritonito profilaktika.

Hepatinės encefalopatijos farmakoterapija. Ūminės ir lėtinės encefalopatijos gydymas. Subklinikinių encefalopatijos formų nustatymas ir gydymas. Pagrindiniai vaistai gydant hepatinę encefalopatiją – ornitinaspartatas, laktuliozė, antibiotikai. Šių vaistų skyrimo indikacijos, dozavimas, derinimas, galimas šalutinis poveikis. Nepatinės encefalopatijos profilaktika.

Tulžies akmenų peroralinis tirpinimas – ursodeoksicholinė rūgštis, chenodeoksicholinė rūgštis, jų deriniai. Tulžies akmenų transhepatinis tirpinimas. Cholecistito medikamentinis gydymas ir profilaktika. Indikacijos tulžies pūslės akmenligės chirurginiam gydymui.

Cholangitų antibakterinė terapija. Intervenciniai cholangito gydymo metodai ir jų derinimas su antibiotikais. Cholangito profilaktika ir ursodeoksicholinės rūgšties skyrimo indikacijos, dozavimas bei gydymo kursų trukmė.

Pirminio sklerozuojančio cholangito medikamentinis gydymas. Choleretikai ir cholekinetikai. PSC gydymas – medikamentinis, invazinis, indikacijos kepenų transplantacijai. PSC ryšys su uždegiminėmis žarnų ligomis bei PSC ir cholangiokarcinomos rizika bei šių derinių gydymas medikamentais.

Lėtinio pankreatito substitucinis gydymas. Indikacijos gydymui kasos fermentų preparatais. Kasos fermentinių preparatų formos, vaistų dozavimas, galimas šalutinis poveikis. Kasos fermentų sąveika su kitais vaistais ir faktoriais. Antioksidantų taikymas sergančiųjų lėtiniu pankreatitu gydymui. Skausmo malšinimas sergant lėtiniu pankreatitu. Analgetikai ir jų derinimas, adjuvantai analgetikams. Indikacijos pankreatito chirurginiam gydymui.

Opinio kolito ir Krono ligos gydymas. ECCO tarptautinis susitarimas dėl opinio kolito ir Krono ligos bei jų komplikacijų gydymo Mesalazinių poveikis (vietinis ir sisteminis), mesalazinių vaistinės formos, dozavimas, gydymo trukmė, galimas šalutinis poveikis. Krono ligos ir opinio kolito gydymas gliukokortikoidams, indikacijos, dozavimas, gydymo trukmė, galimas šalutinis poveikis. Imunosupresorių taikymas gydant uždegimines žarnų ligas. Azatioprino skyrimo indikacijos, dozavimas, gydymo trukmė, galimas šalutinis poveikis. Uždegiminių žarnų ligų biologinė terapija

(infliksimumas ir adalimumas) – skyrimo indikacijos, dozavimas, gydymo trukmė, galimas šalutinis poveikis. Indikacijos chirurginiam uždegiminių žarnų ligų gydymui.

Rekomenduojama literatūra:

1. Speičienė D., Lėtiniai hepatitai, klasifikacija, klinika, diagnostika //UAB Aola//2006.
2. Boolm S., Webster G., Oxford Handbook of Gastroenterology and hepatology//Oxford university press//2006.
3. Feldman M., Friedman Lawrence S., Brandt Lawrence J. Gastrointestinal and Liver Disease 8th edition, vol. 1//Elsevier //2006.
4. Thomas D. Boyer, Teresa L. Wright, Michael P. Manns, Zakim and Boyer's Hepatology a textbook of Liver Disease//fifth edition//Elsevier//2006.
5. Irnius A., Speičienė D., ir kt., Primary biliary cirrhosis in Lithuania: dzagnosis and clinical Picture//Med Sci Monit, 2007; 13(7):CR299-306.
6. Irnius A., Speičienė D., Liakina V., Valantinas J., Cryocrit level is associates with the grade of liver steatosis and fibromis score in patients with chronic hepatitis C//Laboratorinė medicina 2007, t.9, Nr 2(34), p. 79-82.
7. Vincente Arroyo, Alberto Sanchez-Fueyo, Javier Fernandez-Gomez, Xavier Forns, Pere Gines, Juan Rodes; Advances in the therapy of liver diseases// Ars Medina//2007.
8. Strupas K., Butvydienė A., Valantinas J., ir kt., Ūminio kepenų transplantato atmetimo diferencinė diagnostika iš bioptato//Lietuvos chirurgija; 2007, Nr. 5(4); p. 495-506.
9. Rodes J. Textbook of hepatology; from basic science to clinical practice(third edition)//Vol.1 Blackwell//2007.
10. Denapienė G., Speičienė D, Irnius A., Ugianskis E., Valantinas J. ir kt.; Uždegiminių žarnų ligų ir cholestazinių kepenų ligų derinimo klininiai ypatumai// medicinos teorija ir praktika t.13; Nr. 4//2007.
11. Ekstrahepatinė vartų vienos obstrukcija//Medicinos teorija ir praktika; 2008; t.14; Nr.2; p. 192-196, Savlan. I., Valantinas J.
12. Irnius A., Speičienė D., Valantinas J., Liakina V., Surgical procedures as a risk factor for the HCV acquisition: anglysis of Chronic Hepatitis C Cohort//Laboratorinė medicina;2008, t.10; Nr. 1(37), p. 3-8.
13. Ūminis pankreatitas-dažniausia endoskopinės retrogradinės cholangiopankreatografijos komplikacija// Lietuvos chirurgija;2008,6(1); p. 41-53, Mašalaitė L., Valantinas J., ir kt.
14. Kepenų cirozė, jos pasekmės ir komplikacijos: diagnostika ir gydymas// UAB Vaistų žinios, 2009; Vilnius, Speičienė D., Valantinas J.
15. Irnius A. Geriatrijų pacientų virškinamojo trakto ligos //Solvay//Vilnius //2009.
16. Denapienė G., Opinis kolitas//Vilniaus universitetas//Vilnius//2009.
17. Yamaha T. Textbook of gastroenterology (fifth edition)// Wiley -Blackwell//2009.
18. Augalinių tinktūrų pro/antioksidacinio aktyvumo įvertinimas gastroduodeninės srities gleivinėje sergantiems skrandžio ir dvylikapirštės žarnos opoms//2009'6/tomas 19, psl. 2811-2816, Irnius A., Vasiliauskas A., ir kt.
19. Šeimos gydytojo vadovas//p. 796 UAB Vaistų žinios//2010.
20. Klinikinė gastroenterologija, UAB Vaistų žinios, 2010, Valantinas J., Kupčinskas L. ir kt.
21. Kepenų transplantacija, 2013, prof. habil. dr. Kęstutis Strupas.
22. Dažniausiai vartojamų biomedicinos terminų ir sąvokų aiškinamasis žinynas (medikams), 2014, A. Praškevičius, L. Ivanovienė, R. Gailys, I. Sadauskienė, R. Banienė, L. Labanauskas.

23. Lietuvos chirurgija/Lithuanian Surgery, XV tomas/II-III numeris, 2016, t.15(2-3), redaktorių kolegijos narys prof. habil. dr. Jonas Valantinas ir kt.
24. Bakterinių infekcijų sergant kepenų ciroze diagnostika ir gydymas, 2016, Vitalija Petrenkienė, Limas Kupčinskas.
25. Management of Pancreatic Diseases, gastroenterology clinics of North America, 2016 march, Nuzhat A. Ahmad, Gary W. Falk.

Konsultuojantys dėstytojai:	
1.	<p><u>Jonas Valantinas (prof. habil. dr.):</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Irnius A., Speičienė D., ir kt., Primary biliary cirrhosis in Lithuania: dzagnosis and clinical Picture//Med Sci Monit, 2007; 13(7):CR299-306. 2. Ūminis pankreatitas-dažniausia endoskopinės retrogradinės cholangiopankreatografijos komplikacija// Lietuvos chirurgija;2008,6(1); p. 41-53, Mašalaitė L., Valantinas J., ir kt. 3. Irnius A., Speičienė D., Valantinas J., Liakina V., Surgical procedures as a risk factor for the HCV acquisition: anglysis of Chronic Hepatitis C Cohort//Laboratorinė medicina;2008, t.10; Nr. 1(37), p. 3-8. 4. Ekstrahepatinė vartų vienos obstrukcija//Medicinos teorija ir praktika; 2008; t.14; Nr.2; p. 192-196, Savlan. I., Valantinas J. 5. Kepenų cirozė, jos pasekmės ir komplikacijos: diagnostika ir gydymas// UAB Vaistų žinios, 2009; Vilnius, Speičienė D., Valantinas J. 6. Klinikinė gastroenterologija, UAB Vaistų žinios, 2010, Valantinas J., Kupčinskas L. ir kt. 7. Lietuvos chirurgija/Lithuanian Surgery, XV tomas/II-III numeris, 2016, t.15(2-3), redaktorių kolegijos narys prof. habil. dr. Jonas Valantinas ir kt.
2.	<p><u>Goda Denapienė (doc. dr.):</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Denapienė G., Speičienė D, Irnius A., Ugianskis E., Valantinas J. ir kt.; Uždegiminių žarnų ligų ir cholestazinių kepenų ligų derinimo klinikiniai ypatumai// medicinos teorija ir praktika t.13; Nr. 4//2007. 2. Goda Denapiene, Jonas Valantinas ir kt., ISSN: 1896-1126; DOI: 10.1016 /j.advms.2015.09.008 3. Ulcerative colitis genetic risk loci in a Lithuanian-Latvian case-control sample, Denapienė Goda, Skiecevičienė Jurgita ir kt. ISSN: 1822-6086. 2014, Nr. 1(8). p. 5, no. B-08.

<p>Vilniaus universiteto Medicinos, Odontologijos ir Visuomenės sveikatos krypties mokslo doktorantūros komitetų ir Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Mokslo komiteto teikimu patvirtinta Medicinos fakulteto Taryboje 2016-10-18 d. protokolo Nr. (1.1.)-150000-TP-7(618).</p>
<p>Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Dekanas Prof. (HP) dr. Algirdas Utkus:</p>